

Catalin Dorian
Florescu
**Jacob se odhodlá
milovat**

Přeložila Jitka Nešporová

1. kapitola

*Tato kniha vyšla za podpory nadace Pro Helvetia.
This book was published with the support of the Swiss Arts
Council Pro Helvetia.*

Ďábla najdeš v každé bouřce. V letní buřině, co se hned přežene, i v božím dopuštění, které sužuje zemi po celé dny. Ukrývá se před Bohem. Čím větší má strach, tím mocněji rozechvívá vzduch i zemi. Ale ani to mu příliš nepomůže. Když pak bouře skučí venku na polích, lidé vědí, že Bůh ďábla dostihl.

Má-li ďábel štěstí, může uprchnout. Vymaní se z orkánu, vítr se utiší a mraky rozplynou, obloha je opět jako vymetená. Na oddych by ale bylo brzy, štvanec naléhavě potřebuje nový úkryt. Najde jej v kožichu kocoura nebo v husté koruně buku. Kdo se v těchto dnech odváží z domu, přitahuje si šaty k tělu, aby mu pod ně ďábel nevklouzl.

V červenci 1924 se z jedné takové bouře vyloupl můj otec, a nikdy se nepřel s nikým, kdo tvrdil, že se paktuje s ďáblem. Ani když se ženíl s mou matkou, ani když jsem se jim narodil já, ani potom, když o všechno přišel.

Od maďarských hranic se tenkrát hrozivě blížily temné mraky a starý ponocný vyskočil z postele. Vzbudil ho hrom, nebe bylo černé jako tér. Marian spěšně hledal svůj roh, aby varoval vesnici, avšak ústa měl po alkoholu vyprahlá. Znovu si tedy řádně přihnul a už se jeho troubení rozléhalo opuštěnými, sluncem spalovanými ulicemi.

Mezitím v dálce šlehalý blesky do polí a ze země zkrápně deštěm stoupala pára. Marian si strčil roh do podpaží, na nohy nazul dřeváky a spěchal k domu hradního strážce. Říkalo se mu tak, i když tu nikdy žádný hrad nebyl, ale sedláci možná za hrad považovali celou svou vesnici. Vesnici, kterou tu postavili na zelené louce a byla

Copyright © C.H.Beck, 2011
Translation © Jitka Nešporová, 2013
Czech edition © Labyrint, 2013
ISBN 978-80-87260-56-2

tak zranitelná, že se vydávala všanc nejen nečasu, ale komukoli, kdo tudy procházel. Armádám i osamělým pobudům, Habsburkům i Uhrům, pozemšťanům a občas i nebešťanům.

Hradní strážce Strubert už věděl, že je zle, žena ho probudila – musela jím zatřást, oddával se totiž stejné vášni jako ponocný. Dovlekla ho k oknu, kde jí teď nadával a chtěl ji zbít, protože tak dlouho otálela. Popadl klíč od kostelní věže, vyrazil ven a křikl na ponocného, se kterým se málem srazil: „Poplach, žene se bouřka!“ Netušil, že toho dne bude muset velký těžký zvon rozhoupat hned dvakrát.

Zvon odlili v Temešváru z popudu Fredericka Obertina již v roce 1773, rok poté, co vesnice vyrostla doslova z ničeho. Dovezl jej sem vůz tažený voly. Pak ho s velkou dřinou vytáhli do věže a zavěsili vedle malého a prostředního zvonu. Největší byl nejdůležitější.

Právě ten vyzváněl při požárech nebo jiném nebezpečí. Právě jeho zvuk se rozléhal daleko do polí, aby ohlásil polední klid, a právě on za soumraku uzavíral vyzvánění druhých dvou zvonů, kterými se svolávali lidé domů z polí. Tři údery, ve jménu Otce, Syna a Ducha svatého. A tento zvon se ze všech nejdřív rozezněl i tehdy, když nesli nebožtíka ke hrobu.

První mrtvý na sebe nenechal dlouho čekat. Čeledín Roland Manoeuvre, který měl krátce před posvěcením zvon naleštit, se zapletl do lan a po hlavě se zřítíl do hlubin. Spadl přímo k nohám Fredericka Obertina a dalších hostů. Možná za to mohl alkohol, možná něco jiného, nevysvětlitelného. Každopádně tím začala dlouhá řada nehod, vražd a sebevražd, které vesnici postihly. Byla to země náležící Pánubohu, ale s tím druhým se muselo počítat jakbysmet.

Když si teď strážce hradu plivl do dlaní a chopil se lana, věděla o blížící se slotě už i většina sedláků na polích, kolikrát i čtyři pět kilometrů za vsí. Někteří se s rukou v kříži napřímili, protože zaznamenali, jak se proměnilo světlo. Poslední slabé paprsky, než slunce zcela zmizelo. A první lehký poryv větru, který ohlašoval, co přijde. Koncem července byly žně. Všude na polích stálo obilí svázané do snopů a mnohde i seno. Ale nedalo se nic dělat, teprve potom se uvidí, co ještě půjde zachránit. Popadli náradí, naložili proviant na vůz a spěchali domů.

Jakob se nikým nezpozorován zjevil na úzké štěrkové cestě, která vedla okolo vesnice a spojovala Temešvár s maďarskou hranicí. Byl parný den, kdy se šaty lepí na tělo a prach škrábe v očích a v nose. I Jakob viděl, že zemi zalilo ostré žluté světlo, které však bylo čím dál matnější, až se proměnilo v šed'. Zastavil se, zvedl hlavu, promaštěnou, neforemnou čepici si posunul z čela a vzhlédl k nebi. Zhluboka se nadechl, ve vzduchu byl cítit děšť.

Mračna už nebyla vzdálená ani kilometr, vítr zesílil a mocně se opíral do několika moruší a topolů, které lemovaly cestu. Celá hejna vran neklidně a s křikem kroužila vysoko nad Jakobem, pak zamířila k městu. V okolí opuštěných továren i v parcích, na dvorech a na březích kanálu Bega se snesou k zemi a budou hledat útočiště.

Jakob viděl, jak v dálce mezi domy mizí poslední sedláci. Vyzul si boty, svázel je za tkaničky a přehodil si je přes rameno. Nesmí ztrácet čas, bouře dorazila, obzor se zúžil na pár set metrů. Skočil do pole a rozběhl se.

Věděl, že to nebyl dobrý nápad, přestože Bůh každému, koho zasáhne blesk, odpustí všechny hříchy. V to věřili Rumuni a on mezi nimi žil dost dlouho na to, aby mu to nepřipadalo nemožné. Když byl v půli cesty k prvním dvorům, rozpršelo se už opravdu pořádně a vítr se do něj

opíral, jako by ho chtěl zadržet. Při Jakobovi však stálo štěstí, nechal se nanejvýš krátce vyvést z rovnováhy.

Přesto ho některé nárazy zasáhly do tváře tak prudce, že udělal tři čtyři kroky dopředu a právě tolik zase nazpět. Tak tu stál, mohutný člověk s rozčuchanými vlasy, s nímž si pohrávala příroda anebo ďáblové, kteří ho poponášeli a vzápětí ho ze zlosti, že Bůh honí je, a ne lidi, zase sráželi na zem.

Jediné, o co ho mohla bouře obrát, byla čepice. Kutálela se po poli, vylétla do vzduchu a zachytila se v houští. I kabát, v jehož kapse měl zastrčený novinový článek, který ho sem přivedl, se nadouval jako plachta a strhával ho dozadu. Jakob však byl odhodlaný, trval na svém. Už jen pár kroků ho dělilo od jedné stáje, když těsně kolem něj cosi proletělo, kus komína nebo okapu. S námahou otevřel úzká vrata na zadní straně chléva, protáhl se dovnitř a padl do sena.

Zvířata ho přijala. V blízkosti teplých rozechvělých těl kravek a koní se Jakob cítil dobře. Pach chlévské mrvy a sena, výkalů a srsti ho vždy uklidňoval. Žít v rytmu zvířat, sušit je, kartáčovat a příkrývat, natírat jim kopyta a tisknout se k nim, když se na podzim ochladí. Opatrně se připlížil k jedné z ležících krav. Pohládl ji, aby ji uklidnil, natáhl se po struku a hltavě pil. Kráva si to nechala líbit, pro ni to bylo jen trochu jiné tele.

Ulehl, zavřel oči, ale po chvíli je měl zase otevřené. Roztržitě hledal po kapsách zlaté hodinky, a když je konečně držel v ruce, spokojeně se usmál. Potom usnul, obklopen zvuky bubnujícího deště, hromů a větru. Mezitím se setmělo, jen blesky škvírami a skulinami ozařovaly spícího člověka a odpočívající dobytek.

Do chvíle, než sotva čtvrt hodiny nato rozrazil velká přední vrata jiný člověk s puškou v ruce a ve světle bles-

ků se pokoušel cizince najít. Když ho objevil, přistoupil k němu a zapřel mu hlaveň do břicha. Jakob vyskočil, tělo napjaté jako struna.

„Měl jsem vás za zloděje koní. Mnozí si od takového počasí slibují lepší šance. Ale zloději se přece neukládají k spánku. Jste Šváb, nebo Rumun?“ ptal se.

„Šváb,“ opáčil Jakob.

Alex Neper se k němu obrátil zády a vrátil se do stavení. Když už si Jakob myslel, že na něho zapomněl nebo prostě rezignoval, a rozmyšlel se tedy, jestli má riskovat a zůstat – protože bouřka ještě zdaleka nepřešla –, uslyšel z druhého konce dvora hlas: „Pojďte sem! K jídlu je kukuřičná kaše.“ Nato Jakob dlouhými kroky přeběhl v dešti do domu.

Stáli proti sobě v mdlém kuchyňském světle, Neper mu podal talíř kukuřičné kaše a kousek klobásy. Jakob jedl vestoje, cpal se kaší, až se mu dělaly boule za ušima. Neper ho nechal být, ale bedlivě ho pozoroval. Kdyby se měli prát, neměl by proti cizinci šanci. Jakobovi mohlo být nanejvýš šesta- sedmadvacet let, byl ramenatější než on, měl velký nos a silný krk. Tenhle když se před člověkem narovná, dosáhne všeho, co si usmyslí. Neper si pro jistotu přitáhl blíž zbraň, jež ležela na kuchyňském stole.

„Dobře jsem viděl, jak jste přicházel přes pole,“ řekl Neper. Jakob spolkl poslední sousto, ignoroval sklenku, kterou mu hostitel postavil vedle lahve s kořalkou, přiložil lahev k ústům a málem ji dopil. Teprve pak se rozhlédl, byl to jeden z lepších domů, ale neudržovaný a zaneřáděný.

„Kde to jsem?“

„U lékárníka.“

„To je fuk, v jaké vsi?“

Až nyní si Neper povšiml cizincova hlasu: byl hluboký, zvučný a rázný.

„V Triebswetteru. Jak vidíte, tenhle nečas se skvěle hodí ke jménu naší vesnice.“

„V Triebswetteru? Tak to jsem na místě,“ odvětil Jakob a nabral si na talíř další porci kaše.

—

Orkán trval už několik hodin. A pořád toho neměl dost, on nebo ti, co v něm přebývali. Našli se i lidé, kteří tvrdili, že se ocitli v takové blízkosti, že ta zjevení v bouři viděli, byla prý ošklivá a odpudivá, anebo i svůdná, ale o nic méně nebezpečná.

Když sem tam někdo zmizel nebo se nevrátil z cest, říkalo se: „Bouřka ho vzala.“ Občas se zase objevil, nafouklý a zmodralý, když ho řeka vyplavila na břeh. Anebo prostě zůstal na věky nezvěstný. Že by takový člověk třeba utekl za novým mužem nebo novou ženou anebo že by dal přednost smrti před tísnivým vesnickým životem, na to se nesmělo ani pomyslet. Neexistoval podvod ani svobodné rozhodnutí, byl jen Bůh a ďáblové a osud, který člověka stíhal.

Když orkán polevil, odvážili se Neper s Jakobem ven na silnici. Všude kolem ležely převrácené vozy, vytrhané plochy a stromy vyrvané z kořenů. Za své vzala stodola, několik komínů a zeď jednoho domu, který byl jen z udusané hlíny. „Jestli nepřestane pršet, Mureš vystoupí z břehů a my budeme brzy pod vodou,“ prohlásil lékárník a vrátil se dovnitř.

Jakob byl celý promočený, z oblečení mu kapala voda a stékala do potůčků, které se klikatily po cestě i Neperově zahradě a odplavovaly bláto, štěrky, odpadky, a dokonce

i drobnější nářadí. V jedné takové stružce stál i on, voda mu obtékala špinavé nohy. Pak už byly blesky vidět ve stále větší a větší vzdálenosti, možná dokonce až nad Temešvárem. Proto už nikdo nečekal, když se nebe rozzářilo a celá vesnice se strašidelně vyjevila v prchavém světle. Blesk následoval hřmotný rachot, který všechny vyděsil – dobytek i lidi.

Neper spěchal k oknu. Cizince spatřil rozkročeného u vrat, jako by srostl se zemí a stal se součástí té sloty venku. Byl to ještě mladík, kterého by si dovedl představit jako svého pacholka. Ovšem takový, u kterého člověk nikdy neví. Nebylo jasné, co tu pohledává, ale jeho příchod nevěstil nic dobrého.

Majitel jediné lékárny široko daleko byl skromný člověk. Jeho otec, první Alex Neper, otevřel obchod roku 1880; svoji medicínu, lahvičky a prášky všech barev, dovážel z Vídně a Budapešti. Jako vášnivý chemik také sám všelicos vyráběl a jednoho dne sebe i krámek vyhodil do vzduchu. Syn se neshledal už skoro s ničím. Co se dalo pohřbit, vešlo se do malé krabičky. Umíráček se ale přesto rozezněl.

Neper už viděl ledacos, tyfus, cholera, neštovice, sedláci mnohdy nedělali rozdíl mezi ním a skutečným lékařem. Protože doktor, a navíc zvěrolékař, se v kraji usadil teprve před nedávnem, právě Nepera často volali k lůžku nemocného. A to se nejednou stalo i ložem smrtelným. Přesto ho nyní tento muž, jen zpola tak starý jako on sám, dokonale zmátl.

Ani tentokrát nebyl strážce na místě rychleji. Sotva uhodilo, už jím žena trásla:

„Vstávej, venku hoří, jenže tvůj mozek plave v kořale!“

„I když se rád napiju, neznamená to ještě, že jsem hluchý,“ zavrčel. Něco přes sebe hodil, popadl klíč a vyběhl z domu. Znovu se tak sešel s ponocným.

„Kde hoří?“ ptal se.

„U Američanky,“ odpověděl Marian.

„Tak to je Bůh spravedlivý.“

Krátce nato se rozezněl zvon a probudil i ty poslední; probudil by snad i mrtvé, aby jim připomněl jejich povinnost. Lékárník se oblékl, z temné komory vystrachal několik věder, popadl druhý kabát a podával ho Jakobovi. „Uhodilo. Honem!“

V tu chvíli z Neronovy ulice vyběhl kůň v roji jisker. Hořela mu hřívá i ocas, z doutnající srsti stoupal kouř. Déšť právě teď, kdy by byl nejvíc třeba, polevoval. Kůň procválal těsně před nimi. Narážel do zdí a do plotů, nevyhnul se stromu, pak vysíleně klesl, pokusil se znovu vstát, ale zůstal ležet. Ještě jednou zvedl hlavu, v posledním pokusu vzdorovat smrti, a bylo po všem.

„Honem! Budou nás potřebovat,“ opakoval Neper svou výzvu.

„To se mě netýká,“ odvětil Jakob a díval se za Neperem, který vyrazil.

Když se rozednilo, orkán byl pryč; až dorazí k prvním vrcholům Karpat, ještě naposledy se vzepne, pak zeslábně a rozplyne se. Bylo ticho jako v hodině po stvoření světa.

Neper už s Jakobem nepočítal, doufal jen, že mu nic neukradl. Pro takové jako on byl nestřežený dvůr výzvou. Nejspíš už ale zmizel stejně rychle, jako se objevil. A kdyby se snad ukázal ještě jednou, Neper už se postará, aby toho litoval. Dosud tu nikdo neodepřel pomoc, dosud se nikdo nevzepřel tomu, co tu určovalo běh života: povinnost *laskavosti k bližnímu*. Tu člověk druhým dlužil. A tento dluh je k sobě všechny poutal.

Když někdo umřel, druzí na projev *laskavosti* nesli jeho rakev. Když někomu hořela chalupa, druzí vláčeli vědra plná vody. Když dotyčný dům opravoval, druzí mu

při stavbě pomáhali. *Laskavostí* bylo bezpočet, a tak to platilo od prvních dnů, od časů Fredericka Obertina. Dodržovalo se to jistě i v Lotrinsku, v zemi, odkud většina z nich pocházela. Bylo tu obilí druhých, které se muselo sklídit, prase, které se muselo zabít, vůz, který se musel opravit. Stavba mlýna, kostela, silnice.

Od *laskavosti* k *laskavosti* tu člověk počal děti, přišel o děti, přišel o ženu, našel si novou, vymlátíl obilí, pomohl teleti na svět, do ucha prasete vypálil značku, provdal dceru a přál si syna, kterému by odkázal dvůr, snášel horko a hlad a také řeku, kdykoli zlovlně a zkázonosně zaplavila všechno kolem, neúrodu, roky krysa a cholery, stáří a nemoci, zkřivenou páteř, zánět kloubů.

Nakonec žil člověk ve vlastním domě jako host, u svého nejstaršího syna nebo zetě, a den co den se šoural stejnou cestou od pryčny ke kamnům, aby si nahřál staré kosti. Když se to všechno během jednoho života zopakovalo nastokrát, přišli jiní a projevíli člověku *laskavost* poslední.

Neper byl od sazí celý černý, kalhoty roztržené, ve tváři a na rukou měl lehké popáleniny, klobouk i kabát kdesi ztratil a v jednom kuse kašlal. Na pomoc Američance a jejímu otci jich přišlo žalostně málo, kromě něho další dva nebo tři, jinak přiložili ruku k dílu už jen nádeníci, kteří ve dvoře pracují. Otec by býval málem umřel, protože nechtěl odejít od koní. Oheň se šířil rychle, shořelo skoro všechno, chlévy, stodola a vůz, zčásti i obytný dům. Zbyl jeden kočár a přístavek pro čeládku.

Neper mockrát vběhl do stáje, snažil se odvazovat dobytek a vyhánět prasata i drůbež, ale potom se krov prolomil, střecha se zřítíla a pohřbila pod sebou nespočet kusů. Spolu s ostatními také několikrát vtrhl do domu a vynášeli, co se vynést dalo. Vodu čerpali ze studně, řeka Mureš byla daleko.

Niclaus a jeho dcera Elsa se znovu a znovu vrhali do nebezpečí, až toho i oni museli nechat, děj se co děj. Vposledku seděli s hlavou v dlaních venku vedle stolu z obývacího pokoje, na němž se vršilo nádobí, povlečení, fotoalba a šaty. Kolem nich se hromadily pytle s obilím, truhly, matrace, komody, nářadí.

Lékárník si doma odemkl, pak se unaveně a ztěžka svlékl, sedl si a začal se důkladně mýt. Drhnul se, až to bolelo, holou hlavu, zrudlou tvář, paže. Pomalými, rozvážnými pohyby smýval z kůže pach spáleniny.

Jakob vrazil do dveří. V jedné ruce držel kabát, rozepnutá košile mu visela přes kalhoty. Udělal několik kroků k nahému vyděšenému Neperovi a řekl tónem, který nepřipouštěl odpor: „Mám hlad. Chci se najíst.“ Tady něco vážně nehraje, pomyslel si Neper. Muž, kterého chtěl ještě před nedávnem zastřelit a kterého si o něco později dovedl představit jako svého pacholka, se teď najednou chová už jako pán domu.

„Vy jste tu ještě?“ vypravil ze sebe Neper.

„Přes noc jsem ti hlídal dobytek, bratře. Neměl bys ho nechávat bez dohledu, kvůli zlodějům. A teď chci jíst.“ Jakob se zašklebil.

Neper byl bezradný. Přepadl ho strašlivý záchvat kašle. Tady, kde se lidé oslovují *bratře* a *sestro*, prokazují mladí starým bezvýhradný respekt. Za nejmenší přečin se platí pokuta, za závažnější byl člověk ještě donedávna zmrskán na trestné lavici. A veden vesnicí na pranýř.

Aby skryl rozrušení, automaticky si žínkou dál drhnul tělo, ale smysly měl rozjitřené. Koutkem oka viděl, jak se k němu muž blíží, skoro se ho dotýká. Teď byl jako v kleštích, nemohl ani uskočit stranou, ani vstát a bránit se. A jeho zbraň ležela od včerejšího večera na kuchyňském stole.

Neper zíral na Jakobovo obutí, na dřevěnou podrážku, přes kterou švec napnul obnošenou kůži z ještě starších bot. Pak pomalu zvedal hlavu, viděl jeho nohavice, na vícero místech roztržené. Kalhoty, které musely vydržet všechno – práci na poli i ve chlévě, odpočinek i cestu do kostela, jestli někdo takový vůbec do kostela chodí. Viděl i umazanou košili, která kdysi musela být bílá, zarostlý hrudník, bradu.

V těch několika vteřinách si Neper očima přeměřil svého protivníka a o jeho chudobě se dozvěděl víc, než mu bylo milé. Takoví nádeníci a vandráci byli nebezpeční, neměli co ztratit, anebo jen hodně málo, a to málo rádi dávali všanc. Na to nepotřebovali být ani opilí, stačila jim sebemenší záminka.

Tak dlouho žili mezi dobyt看kem, tak dlouho jimi druzí pohrdali a možná sebou pohrdali i oni sami, tak dlouho žili s vědomím, že jejich život je pouhým koloběhem nedostatku a ponižování, čekání na mizernou mzdu, nezřízeného pití, karbanu, záletnictví a nového čekání, že pokaždé počítali s nejhorsším. A tudíž byli nevypočitatelní.

Nestalo se teprve před pár lety, že dva takoví chlapi ubili snachu Petera Barta a oni je dohnali až po několikadenní štvanicí, při které museli pomáhat i četníci? A nebyli pak ti dva zničehonic krotcí a kající a netvrдили, že si na nic nepamatují, nepřipisovali všechno na vrub lihovému opojení? A ještě předtím, nebyl tu snad hradní strážce Josef Reno či Gogo Jožka, jak mu všichni říkali, kterého v tuhé zimě při pochůzce ulicemi zastřelil jeho vlastní zbraní zloděj koní?

„Když dovolíte,“ řekl Neper a pokusil se vstát. Má-li mít vůbec nějakou šanci, pak jedině vestoje. Cizinec se ovšem nestáhl, takže lékárníkovi nezbylo než zůstat sedět.

„Nic nedovolím. Ohlídal jsem ti dvůr, dlužíš mi za to jídlo.“

„Neprosil jsem se o to.“ Lékárník se sám podíval své odvaze. Mohutné tělo druhého muže bylo od Neperova sotva na šířku dlaně a klenulo se jako skalní stěna.

„Prosil nebo neprosil, práci jsem odvedl, zatímco tys hasil nějaký požár. A teď chci dostat zaplacenou.“

Naposledy si Neper umínil, že bude odvážný. „Vyhrožujete mi?“ Viděl, jak se muži ruce, které měl právě ve výšce očí, svírají v pěst, na moment tak setrval a žíly na pažích mu naběhly. Ve skulině, kterou mu Jakobovo tělo ponechalo, se nemohl ani pohnout, natož bránit.

Vzápětí se stalo něco, s čím Neper nepočítal. Cizinec ustoupil, spustil ruce, odešel od něho a přehodil kabát přes opěradlo židle. „Jsi tu nahý a našinec jen tak vpadne dovnitř.“ Jeho postoj ani hlas neprozrazovaly sebemenší napětí. Náhle vypadal jako soused, který přišel na krátkou návštěvu a vstoupil bez zaklepání.

Lékárník se chvatně oblékl, aby ho aspoň oděv chránil před cizincem, který znenadání působil rozpačitě. Během chvíle se mu před očima odehrála proměna, kterou si nedokázal vysvětlit. Ovšem oblečený a umytý a především vestoje byl opět pánem domu a ten druhý jen prosebníkem.

Jakob vešel do kuchyně a Neper ho rozrušeně následoval, neboť tam se nacházela i zbraň. Našel Jakoba, jak pokojně sedí za stolem, o hruď si opírá bochník a nožem kus odkrajuje. Dotrhl krajíc a zabořil ho do zbytků kukuřičné kaše odvěra. Nato si vše nacpal do úst. Následovalo několik tlustých koleček salámu. „Tady je přece všechno, co člověk potřebuje. Proč jsi to neřekl dřív, bratře? Ale jen se posaď a dej si se mnou. Jsem rád, že jsem tady.“

Už zase bylo všechno naruby, tenhle muž ho v jeho

vlastním domě zve ke stolu. Mimo nebezpečí a s mírným pobavením tedy usedl a vzal si chleba, který mu ten druhý podával. Přemohl ho hlad, noční dřina ho stála spoustu sil.

„Jednomu jsem se naučil. Jíst má člověk vždycky tak, jako by to bylo naposledy a čekala ho už jenom oprátka,“ dodal Jakob. S požitkem zamlaskal, přelétl pohledem lékárníkovu tvář a rozesmál se. „Copak je to s tebou? Vypadáš, jako bys potkal dábla. Ale žádný strach, jsi přece u sebe doma.“ Zavládlo ticho a mlaskal už i Neper a přitom opakovaně říhal, protože jídlo lačně hlta.

„Jak se jmenujete?“ optal se Neper po chvíli.

„Jakob.“

„Jakob a dál?“

„Prostě Jakob.“

„Každý má nějaké příjmení.“

„Já ne. Jakob musí stačit.“

„Ale...“

Cizinec praštil pěstí do stolu, druhou rukou přešel dlaní po desce. Pohled měl opět pichlavý a chladný. „Můžeš se ptát, jak dlouho chceš. Jinou odpověď nedostaneš.“ A znovu se udála ta proměna, host se na židli opřel, působil zničeně sytý a spokojeně a chlebem setřel okraj talíře. Jako by si právě na něco důležitého vzpomněl, vyskočil ze židle, vzal do ruky kabát a vytáhl stránku vytrženou z novin. Rozložil ji před lékárníkem a uhladil dlaní.

„Znáš tu ženu?“ Lékárník se podíval zblízka a rozesmál se. „Znáš ji?“ ptal se Jakob naléhavě podruhé.

„Jestli ji znám? Je to Elsa Obertinová. Každý ji zná, od sud až po Temešvár, i dál. Říkáme jí *Američanka*. Kdybyste se včera večer přidal, poznal byste ji. Hořel totiž její dvůr.“

Jakob sebou trhl. „Její dvůr? Shořel?“

„Snažili jsme se zachránit, co se dalo, jenže nás přišlo málo. Přitom pomáhat je u nás věcí cti. Lidi ji tu ale nemají rádi, co se vrátila z Ameriky. Tolik se toho namluví. Vy jste přišel kvůli ní?“

Jakob hned neodpověděl, tvářil se, jako by byl něčím zaneprázdněný, a dlouho se rozmýšlel. „Znamená to, že už vůbec nic nemá?“ zeptal se nakonec.

„Tak bych to neřekl. Má ještě pořád dost. Ale jak to, že vás Elsa tak zajímá?“

Jakob zastrčil noviny zpátky do kapsy a rozhlédl se, jako by něco hledal. Když Neper s jeho odpovědí už vůbec nepočítal, řekl: „Protože se s ní chci oženit. Máš pro mě, bratře, nějaké čisté oblečení a britvu?“

To byl první velký výstup mého otce. Sestoupil z Karpat a po příkrých cestách a pěšinách následoval potoky a řeky. Za trochu kukuřičné kaše a bramborové polévky se nechal u sedláků a lesníků najímat na práci, pak pokračoval dál, pronásledován strachem, že by mohlo být pozdě. Dorazil do banátské roviny, která se před ním rozprostírala vyprahlá sluncem, rozpukaná a zaprášená.

V Temešváru v malém přístavu nakládal na rakouské lodě pytle s moukou a u řemeslníků na Josefově náměstí pracoval jako tovaryš. Stáli o něj, měl sílu, výdrž a byl šikovný, ale nedokázal se podřídit žádnému mistrovi. Popoháněla ho stále táž myšlenka a přiměla ho i k tomu, aby jednoho dne město opustil a vydal se směrem na západ. Cestou do Triebswetteru ho čekalo ještě hodně zastávek, ale nikde se nezdržel déle než pár týdnů.

Myšlenka, že by stejný nápad mohl mít i někdo jiný, že by mohl vyrazit na cestu před ním, postupovat rychleji a dotáhnout to dál než on, mu nedopřávala klid. A tak se ve vsi za té zběsilé bouře zjevil jako přírodní úkaz. A zatímco zemětřesení, sucha či záplavy pomíjely,

on se zde usadil nastálo. Nejprve u Nepera, pak u mé matky a nakonec u všech ostatních.

—

První svatbu v Triebswetteru ohlašovaly zvony 27. dubna 1773, hned po prvním nebožtíkovi, nešťastném pacholkovi Manoeuvrem. V obecní kronice je psáno, že se konala z důvodu nedovolené kopulace. Ne že by se lidé v těchto končinách neradi párovali. Sedláci podléhali chtíči a pronikali do těl svých žen často a dravě.

Bylo to jejich jediné právo, uvážíme-li, že ve skutečnosti nenáleželi ani sami sobě. Když kolem projížděl jejich pán, baron Alvinczy, tiskli k hrudi plstěné klobouky, pokud to byli Švábové, anebo čepice z ovčí vlny, když to byli Rumuni, a hluboce se klaněli. Pakliže pán půdy vystoupil z kočáru, seběhli se k němu, aby mu políbili ruku. A ruky bylo tak málo pro tolik úst.

Jedině doma byli pány všichni. Když je ovládlo vzrušení a touha, byla animální kopulace tím jediným, co patřilo jen jim a přinášelo jisté odškodnění. Tohle a kořalka v hospodě. Často souložili před východem slunce, ne snad, že by se chtěli skrývat před Bohem, ale jen tehdy nebyli unavení. Otupělí pachem stájí, stolice a moči v nočníku, vydýchaným vzduchem, zápachem z úst a oděrem špinavých zrohovatělých nohou i nemytých těl, pokousání od blech a komárů, vklouzli pod slaměnou deku toho druhého a rychle našli jeho stejně páchnoucí tělo.

Existoval však ještě další důvod, proč se místní tak čile párovali. Rodin, které vytrvaly ve svých příbytcích z udusané hlíny, bylo jen na dvě stě. Jestliže měli odolát, jestliže nechtěli, aby je ta nemilosrdná země pohltila a vyhladila, byli odsouzeni k tomu, aby se množili. Nikdo